

Vänsterpress om Grekland – januari 2015

Den ekonomiska, sociala och politiska krisen i Grekland fortsätter. Den har även tagit sig uttryck i svårigheter att med utgångspunkt från nuvarande parlamentariska läge bilda regering. Därför hålls nyval i slutet av januari.

Enligt opinionsmätningar verkar det socialistiska vänsterpartiet *Syriza* bli största parti, och högerpartiet *Ny demokrati* näst störst. Men även om Syriza blir störst, så kommer det troligtvis inte att få egen majoritet (och kan då inte ens räkna med stöd från det grekiska kommunistpartiet, som deklarerat att man inte ställer upp på något sådant). Svårigheterna att bilda en parlamentariskt baserad regering kommer således att bestå. Hur ska i så fall Syriza agera? Ska man fortsätta att fungera som opposition eller ska man försöka bilda en parlamentariskt baserad regering genom att söka stöd högerut (från ”mitten”), vilket kräver att man kompromissar bort en del av sin politik? Eller finns det någon annan möjlighet?

Artiklarna i denna samling handlar om nyvalet och de olika perspektiv som öppnar sig.

Tidigare artikelsamlingar om Grekland: [Svensk vänsterpress om valet i juni 2012 i Grekland](#). Och [Svensk vänsterpress om Grekland våren 2014](#). Se även övriga [texter om Grekland](#) (där finns även artiklar om andra aspekter av Grekland, inklusive en del om den tidigare historien)

MF 15/1 2015

Innehåll

Arbetaren	1
<i>Ödesval i Grekland – Syriza i ledning</i>	1
<i>”Det får vara nog nu”</i>	2
Flamman	3
<i>Historiskt maktskifte nära i Grekland</i>	3
Offensiv	4
<i>Nyvalet i Grekland får EU:s pampar att se rött</i>	4

Arbetaren

Ödesval i Grekland – Syriza i ledning

Johan Apel Röstlund

Arbetaren 9/1 2015

Den 25 januari hålls nyval i Grekland. Med löften om omförhandlingar av landets jättelika nödlån och stopp på åtstramningspolitiken leder vänsterpartiet Syriza i opinionsmätningarna. Men utmaningarna vid en eventuell valseger är många för det relativt unga partiet.

Efter att det grekiska parlamentet i slutet av december inte lyckades enas om att utse en presidentkandidat utlystes ett nyval som kommer att hållas den 25 januari.

Vänsterpartiet Syriza leder enligt den senaste tidens opinionsmätningar, följt av det liberalkonservativa Ny demokrati med den sittande premiärministern Antonis Samaras.

Retoriken från Syriza, ett brett vänsterparti med rötterna i flera olika organisationer, har varit hård och löfena om en drägligare tillvaro för de hårt utsatta grekerna många. Bland annat har partiledaren Alexis Tsipras lovat omförhandlingar med EU om landets jättelika nödlån.

Partiet har också gett löften om ett stopp för den av många invånare så hatade åtstramningspolitiken som förts de senaste åren. Åtgärder som Grekland tvingats ta till för att få del av lånen från EU.

Vad som egentligen kommer att förändras i landet om Syriza vinner valet om två veckor är svårt att säga. EU-kommissionen meddelade i måndags att Grekland inte tillåts lämna eurosamarbetet, något flera av Syrizas medlemmar lovat.

– Syriza använder sig av en väldigt rättfram retorik men är svårbedömda. Inom ramen för det nuvarande eurosamarbetet blir det naturligtvis svårt att driva frågan om skuldavskrivning, säger Göran von Sydow forskare vid Svenska institutet för europapolitiska studier till *Arbetaren*.

Rubrikerna blev stora när Tysklands förbundskansler Angela Merkel i en intervju med den ansedda tyska tidningen *Der Spiegel* sade att hon var beredd att låta Grekland lämna eurosamarbetet om Syriza kommer till makten. EU-kommissionen gick dock snabbt ut med ett svar på Merkels uttalande.

– Ett euromedlemskap är oåterkalleligt, fastslog kommissionens talesperson Annika Breidhardt vid en presskonferens på måndagen.

Men Göran von Sydow menar att ingenting egentligen behöver förändras oavsett om Grekland skulle lyckas lämna medlemskapet eller ej.

– Det är väl knappast möjligt att skulderna skulle försvinna bara för att man lämnar euron, säger han.

Missnöjet med den grekiska ekonomin är stort både inom EU och på hemmaplan. Frustrationen bland människor som förlorat sina jobb och som lever i en tilltagande fattigdom stiger. Omkring 1,2 miljoner greker är i dag arbetslösa och 60 procent av befolkningen beräknas leva på eller under fattigdomsgränsen.

– De gamla och mer etablerade partierna har ju alla varit med och kört på samma eurolinje medan Syriza är ett förhållandevis ungt parti dit många missnöjda nu ser ut att vända sig. Men

det finns alltid en stor risk att lova saker som sedan kanske inte går att genomföra, säger Göran von Sydow och pekar på att Syriza mycket väl kan komma att tvingas söka stöd från andra partier efter valet och då dra sig mer mot mitten.

Samtidigt som Syriza går kraftigt framåt i mätningarna har den tidigare premiärministern Giorgos Papandreou lämnat det socialdemokratiska partiet Pasok för att i stället gå till val med sitt nystartade parti Rörelsen för demokratiska socialister.

Tiden fram till valet är dock knapp och i de senaste mätningarna ser det nu främst ut att stå mellan Syriza och det liberalkonservativa Ny demokrati som leds av den sittande premiärministern Antonis Samaras.

Förhoppningarna om en kraftig kursändring i Grekland är emellertid låga, även från vänsterhåll.

– Visst kan det hända en del med tanke på hur systemet ser ut just nu. Men Greklands ekonomi är fortfarande för sammankopplad med EU:s och Syriza är trots allt inte så hårda EU-motståndare som många verkar tro, säger den grekiska journalisten Petros Papathanasiou till *Arbetaren*.

Petros Papathanasiou pekar på att Syriza visserligen kan komma att få igenom frågor som rör löner och arbetsrätt, men att ekonomin i landet är så svajig att mer omfattande reformer blir svåra att driva igenom.

– Det är inte så att alla som tänkt sig att rösta på Syriza håller med om allt de säger, snarare ser de partiet som det enda fungerande alternativet när allt annat kollapsat, säger han.

”Det får vara nog nu”

Johan Apel Röstlund

Arbetaren 9/1 2015

Det är på tiden att Grekland får ett regeringsskifte. Det menar åtminstone journalisten och författaren Kajsa Ekis Ekman som bland annat skrivit en bok om hur eurokrisen drabbat landet.

Inför valet om bara tre veckor tyder allt på att vänsterpartiet *Syriza* går mot seger i det hårt krisdrabbade Grekland.

Journalisten och författaren Kajsa Ekis Ekman, som under en längre tid bevakat krisen i landet, säger till *Arbetaren* att det är första gången den så kallade nya vänstern kan ta hem en seger i ett parlamentsval i Europa.

– Det är på tiden. De senaste åren har landets statsskuld bara ökat, arbetslösheten är skyhögt, det saknas mediciner och läkare varnar för en humanitär katastrof. Trojkans program har visat sig vara uselt och det måste helt enkelt komma en förändring, säger hon.

Parallellt med att krisen pågått har Syriza växt sig allt starkare. Partiet är en hopslagning av flera olika vänsterorganisationer och bildades så sent som 2004. Men det är först de senaste åren som Syriza lyckats knyta till sig en betydande andel väljare.

Enligt Kajsa Ekis Ekman står det kommande valet mellan Syriza och det gamla gardet av politiker som gemensamt drivit en trojkavänlig linje.

– Landet har styrts av två härskande klasser i koalition. Dels den inhemska, representerad främst av högerpartiet *Nea Dimokratia* och diverse samarbetspartier, däribland socialdemokratiska *Pasok*. Dels den europeiska, representerad av trojkan bestående av Europeiska centralbanken, IMF och EU-kommissionen, säger hon.

Många menar att det ställs orimliga förhoppningar på Syriza. Du låter ändå optimistisk.

– Vad annat ska jag vara? Jag har sett folk som inte ens har mat för dagen. Det får vara nog nu. Valet står mellan högern och Syriza, det finns inga andra kandidater just nu, och om Syriza vinner kan det också förändra den politiska kartan i övriga Europa.

Är inte risken stor att de måste liera sig med mer mittenorienterade partier och därför bli ett i mängden?

– Får de inte tillräckliga mandat måste de naturligtvis söka samarbete och kommunistpartiet KKE vill inte, vilket betyder att de måste gå mot mitten.

– Svårigheten är snarare att som vänsterparti försöka göra reformer utan pengar i kassan, det här är inte Venezuela med massa oljeresurser. Samt att trojkan hotar med att sluta ge lån och utesluta Grekland ur euron om de säger nej till besparingar. I dag tas detta som tomta hot i Grekland. Folk har gått igenom så mycket att de ser det som att värre kan det i alla fall inte bli.

Flamman

Historiskt maktskifte nära i Grekland

Henning S Rubin

Flamman, 8/1 2015

Den 25 januari går Grekland till extra val. Opinionsmätningarna pekar på ett dramatiskt Greklands parlament upplöstes strax innan nyår och nyval utlystes den 25 januari. Valets troliga segrare är vänsterpartiet Syriza.

Nyval utlystes till den 25 januari eftersom regeringens presidentkandidat Stavros Dimas inte fick de 180 röster i parlamentet som skulle ha krävts för att bli vald. I och med detta upplöstes parlamentet i enlighet med landets författning.

I opinionsmätningarna leder vänsterpartiet Syriza med omkring 35 procent av rösterna. Antonis Samaras, Greklands premiärminister tillika partiledare för högerpartiet Ny demokrati, mobiliserar nu landets väljare för att förhindra ”en nationell katastrof”, det vill säga en valseger för Syriza, som har sina rötter inom den grekiska eurokommunistiska rörelsen.

Kritik mot trojkan

Syrizas ordförande Alexis Tsipras uppträder dock redan som valsegrare.

– Folket, demokratin och fäderneslandet har vunnit en seger, meddelade Tsipras efter att Dimas för tredje och avgörande gången fick nobben av parlamentet. Han presenterade samtidigt ett program för en ny vänsterregering, som går ut på att skatterna för höginkomsttagare ska höjas, samtidigt som höjda minimilöner ska höja köpkraften för de flesta konsumenterna.

Syrizas framgångar beror inte minst på partiets kritik mot de nedskärningsprogram som den så kallade trojkan, EU, Europeiska centralbanken (ECB) och Internationella valutafonden (IMF), har tvingat på landet. De drastiska nedskärningar som detta har resulterat i har starkt bidragit till att Greklands BNP sedan dess har krympt ännu mer. Arbetslösheten ligger för närvarande på drygt 26 procent.

”Grexit” möjligt

Syriza kräver att Greklands utlandsskulder ska avskrivas och vill omförhandla villkoren för nödlånen. Detta är inte särskilt förvånande: Greklands statsskuld är nu uppe i hela 175 procent av BNP.

– Nyval ändrar inte de uppgörelser vi har med Greklands regering, kommenterade dock Tysklands finansminister Wolfgang Schäuble snabbt.

Tyska medier antyder dock att Berlin i verkligheten redan förbereder sig på att Grekland kan komma att lämna eurozonen, något som vid tidigare krismöten i samband med Greklands långdragna ekonomiska kris kallats för ”grexit”.

”Tysklands regering ser ett avhopp från eurozonen som nästan oundvikligt om oppositionsledaren Alexis Tsipras blir regeringschef efter valet, överger budgetdisciplinen och inte betalar landets skulder”, skriver tidskriften *Der Spiegel*, med hänvisning till regeringskällor. Detta ”befaras” få konsekvenser för andra länder, till exempel Spanien, Portugal och Italien som brottas med liknande problem som Grekland.

Socialdemokraterna splittras

Om valresultatet räcker till en egen majoritet för Syriza kvarstår dock att se. Syriza får bland annat hoppas på att ett antal mindre partier missar parlamentets treprocentsspärr. Med detta i åtanke kan vänstern gynnas av socialdemokratiska Pasoks splittring. Det var i fredags som Greklands tidigare premiärminister Giorgos Papandreou meddelade att han kommer att bilda ett nytt socialdemokratiskt parti inför nyvalet. Det nya partiet ska heta ”Rörelse för förändring”. Pasoks splittring har varit väntat en längre tid och partiet förväntas nu missa treprocentsspärren.

Offensiv

Nyvalet i Grekland får EU:s pampar att se rött

Per Olsson

Offensiv, 9/1 2015

Strax innan årsskiftet kom beskedet om att det blir nyval i Grekland den 25 januari. Rädslan för att nyvalet ska resultera i en seger för vänsterpartiet Syriza har sänt kalla kårar längs ryggraden på Europas maktelit. Euron har rasat till sin lägsta nivå gentemot dollarn sedan 2006 och de så kallade marknaderna fruktar en ny dramatisk vändning i eurokrisen efter att de grekiska väljarna har sagt sitt.

I de senaste opinionsundersökningarna leder Syriza. Marginalerna till det näst största partiet, det regerande högerpartiet Ny demokrati, är mellan 3 och 6 procentenheter. Skulle Syriza bli det största partiet i valet får de dessutom 50 tilläggsmandat av totalt 300 i parlamentet. Även om Syriza har gått stadigt högerut ju närmare makten partiet har kommit skulle en Syrizaregering ses som ett politiskt genombrott för landets arbetare efter år av åtstramningar och bakslag. Det är alltså inte partiets ledning som kapitalisterna och EU-pamparna fruktar utan följderna av en ny Syrizaregering. Det är skälet till varför Europas toppar nu gör allt för att förhindra ett regeringsskifte i Grekland.

”Eurokrisen går nu in i en ny, mycket farlig fas, och återigen är Grekland i centrum”, skrev den brittiska tidningen *The Economist* den 29 december i sin kommentar till att regeringen utlyst nyval och hänvisade till raset på Atenbörsen och att finansmarknaderna omedelbart straffade landet med kraftigt höjda räntor (årshögsta) på landets tioåriga statsobligationer. ”Anledningen till denna kollektiva nervositet är de opinionsmätningar som pekar mot en seger för Syriza, ett vänsterparti som leds av Alexis Tsipras. Även om Tsipras säger att han vill att Grekland håller fast vid euron har han sagt sig vilja överge flera av krislånens villkor. Istället för fortsatt åtstramningspolitik har Syriza uttalat sig för en höjning av såväl minimilöner som offentliga utgifter samt eftersträvar en omförhandling av lånevillkoren. Ett sådant program

gör, för att uttrycka det milt, att Greklands sits i den gemensamma valutan blir väldigt obekvämt”, skrev *The Economist* vidare.

Det dröjde bara några dagar innan den tyska regeringen återaktualiserade frågan om att Grekland måste lämna euron om den nya regeringen inte är beredd att underordna sig Trojkans – EU, Europeiska centralbanken (ECB) och Internationella valutafondens (IMF) – diktat.

Denna oblyga politiska utpressning för att påverka valutgången syftar till att ”de familjära ansikten ska bli kvar vid makten”, som EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker uttryckte med sedvanlig arrogans och förakt mot grundläggande demokratiska rättigheter.

Den tyska regeringen hävdar numera att till skillnad från 2012 skulle ett grekiskt utträde ur euron inte skapa några ”dominoeffekter”. Men det är mest ett utslag av önsketänkande. Inte heller handlar det enbart om de ekonomiska effekterna, vilka kan bli nog så allvarliga, utan kanske i än högre grad de politiska effekterna av ett sådant scenario och det exempel som det skulle sätta.

Eurozonen är i mångt och mycket svagare idag än för dryga två år sedan, då ECB-chefen Mario Draghi, med stöd av EU-regeringarna, fastslog att man ”skulle göra allt för att rädda euron”. Sedan dess har ECB:s billiga krediter och stödköp förhindrat en ny akut kris, men den utlovade återhämtningen har låtit vänta på sig (eurozonens ekonomi växer i bästa fall med magra 1 procent i år, enligt ECB) och nu står Europa på randen till en deflationskris.

Till skillnad från då sviktar numera även eurozonens största ekonomier Tyskland, Frankrike och Italien, särskilt de två sistnämnda länderna. Den politiska krisen har fördjupats och de etablerade partiernas ställning har kraftigt försvagats runt om i Europa, samtidigt som den sociala krisen har nått epidemiska nivåer.

Oavsett valutgången i Grekland väntar nya eurokriser i år och i Spanien kan parlamentsvalet, som måste äga rum innan årets utgång, resultera i att det nya partiet Podemos hamnar i regeringsställning, vilket kommer att upplevas som en seger över åtstramningspolitiken. En ”Grexit” (att Grekland lämnar/kastas ut ur eurozonen) är inget som kapitalisterna och EU:s toppar önskar. Men icke desto mindre kan det bli ett möjligt scenario om nyvalet resulterar i att Syriza bildar regering, som under trycket av massornas kamp och förväntningar tvingas vidta åtgärder som går betydligt längre än vad partiets ledning har tänkt sig.

Efter sex år av oemotsvarad kris och umbäranden samt efter att massorna har misslyckats med att stoppa lavinen av attacker trots en heroisk kamp finns det enorma förväntningar på att valet ska bli början på en förändring till det bättre.

Sedan krisen inleddes 2008 har över en miljon jobb försvunnit och arbetslösheten har stigit från dryga 7 procent till 25 procent i Grekland. Nästan hälften av dagens (officiellt) 1,3 miljoner arbetslösa har varit utan jobb i mer än två år. Ekonomin har krympt med en fjärdedel sedan krisen slog till och efter att Trojkan tog över landets styre 2010 följde den moderna historiens värsta åtstramning.

Utbildning, sjuk- och hälsovård har raserats. Lönerna har sjunkit med en tredjedel och de redan magra pensionerna har sänkts med uppemot 40 procent.

Hälften av befolkningen lever idag i fattigdom eller på gränsen till fattigdom.

Landets skulder kan inte betalas. Trots alla nedskärningar och en liten skuldavskrivning har statskulden vuxit från 120 procent till 170 procent av BNP på bara några års tid.

Vad som har hänt under Trojkan är att lånen till de europeiska bankerna har tagits över av ECB och de europeiska regeringarna, som nu kräver att de ska återbetalas med ränta. I år kostar avbetalningarna på lånen lika mycket som årslönerna för Greklands samtliga statsanställda. Antingen måste EU-regeringarna gå med på skuldavskrivning och nya lånevillkor eller så kommer en möjlig Syrizaregering att till sist tvingas ställa in betalningarna (statsbankrutt). Det i sin tur betyder att Grekland inte längre blir kvar i euroområdet.

Den styrande regeringskoalitionen mellan Ny Demokrati och exsocialdemokratiska PASOK, som på 1980-talet kunde få stöd av nära hälften av väljarna men som idag kämpar för att nå över 3-procentsspärren, har inte varit främmande att använda lagar från militärjuntans tid (1967-74) mot strejkande arbetare.

Efter att regeringen stängde det statliga tv- och radiobolaget ERT i juni 2013 lät man ersätta public service med en propagandaapparat (NERIT) underställd finansdepartementet och med tillfälligt anställda på tvåmånaderskontrakt och helt utan fackliga rättigheter. Det exemplet ensamt ger en bild av hur åtstramningspolitiken oundvikligen hamnar på kollisionkurs med de mest grundläggande demokratiska fri- och rättigheterna.

Det är mot denna bakgrund som arbetare och unga i detta extremt klasspolariserade val kommer att rösta på Syriza. Alternativet är ytterligare fyra år med Trojkan och dess regering.

Xekinima (CWI i Grekland) uppmanar till en röst på Syriza. Detta trots att ledningen har gått åt höger, blivit mer intolerant mot den interna vänsteropposition som Xekinima är en del av och att partiet inte har en beredskap för att möta den oerhörda press som kapitalisterna och ”marknaderna” kommer att sätta på en Syrizaregering. Dagens försök att tämja en sådan regering ger en förvarning om vad som väntar i form av framtida sabotage, hot och bestraffningar om Syriza gör allvar av att börja genomföra sina vallöften.

Därför uppmanar Xekinima den socialistiska vänstern att förenas i gemensam kamp för att en Syrizaregering ska tvingas genomföra socialistiska åtgärder. I annat fall väntar svek och reträtter och partiet kommer att gå samma öde till mötes som PASOK gjorde efter 1981, men Syrizas förfall och urartning kommer att ta betydligt kortare tid.

Om inte en Syrizaregering är beredd att svara kapitalismens utpressning med en socialistisk politik och massmobiliserar för omedelbar skuldavskrivning, kapitalkontroll och ett förstatligande av banker och storföretag i kombination med vädjanden om aktivt stöd från Europas arbetare kommer en historisk möjlighet att gå förlorad och i den besvikelse som följer kommer reaktionens krafter att vädra morgonluft.

Det skulle vara ett allvarligt nederlag inte bara för Syriza, utan även för den socialistiska vänstern, kamprörelserna och för det grekiska samhället i dess helhet.